

«Προγραμματική Περίοδος 2007-2013 - Το Έργο δύναται να συγχρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Συνοχής της ΕΕ»

MINISTRY OF AGRICULTURE, NATURAL RESOURCES & ENVIRONMENT
WATER DEVELOPMENT DEPARTMENT

«ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ»
σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ

Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων 2000/60/ΕΚ – Σημασία και Ρόλος των Πολιτικών Τιμολόγησης

Σπύρος Παπαγρηγορίου - Επικεφαλής Ομάδας Μελέτης Έργου

Παρασκευή

16

Απριλίου
2010

Ταυτότητα έργου ΤΑΥ 86/2007 (1)

Αντικείμενο

Εφαρμογή άρθρου 9 Οδηγίας 2000/60/ΕΚ (Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων)

- Οικονομική Ανάλυση της Χρήσης Ύδατος,
- Υπολογισμός του Συνολικού Κόστους των Υπηρεσιών Ύδατος,
- Προσδιορισμός Υφιστάμενων Επιπέδων Ανάκτησης Κόστους
- Ανάπτυξη πολιτικών τιμολόγησης ύδατος
- Ανάπτυξη, Εγκατάσταση και Συντήρηση Μηχανογραφημένου Συστήματος που θα χρησιμοποιηθεί για την Οικονομική Ανάλυση της Χρήσης Ύδατος και την Εφαρμογή των Πολιτικών Τιμολόγησης Ύδατος

Ανάδοχος έργου - Σύμβουλος

Σύμπραξη Γραφείων Μελετών:

ENVECO A.E. – IACO Ltd – DRAXIS A.E – Δ. Αργυρόπουλος

Συντονίστρια έργου

Κα Αγάθη Χατζηπαντελή, Εκτελεστικός Μηχανικός, Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

Ταυτότητα έργου ΤΑΥ 86/2007 (2)

Ειδικόί σύμβουλοι - συνεργάτες

- Μ. Σκούρτος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Α. Τορτοπίδης, ΟΜΙΚΡΟΝ ΕΠΕ
- Α. Καμπάς, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Σ. Κατσικίδης, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ομάδα έργου

Περισσότεροι από 20 ειδικοί επιστήμονες μελετητές διαφόρων ειδικοτήτων:

- Πολιτικοί μηχανικοί
- Μηχανικοί περιβάλλοντος
- Ειδικοί Πληροφορικής
- Οικονομολόγοι
- Βιολόγοι
- Περιβαλλοντολόγοι
- Γεωλόγοι – Υδρογεωλόγοι
- Γεωπόνοι

Διάρκεια έργου

Περίπου 24 μήνες

A. Νερό ως Αγαθό

Θεμελιακές αξίες νερού

Το νερό αποτελεί

- **δημόσιο αγαθό** που πρέπει να καλύπτει τις ανάγκες της κοινωνίας σήμερα και στο μέλλον, με σεβασμό στο οικοσύστημα,
- **βασικό παραγωγικό συντελεστή** του οικονομικού συστήματος.

Χρειάζεται λοιπόν μια προσέγγιση, η οποία θα πρέπει να αναγνωρίζει το νερό ως δημόσιο αγαθό αλλά, έστω και δυνητικά, εν ανεπαρκεία.

Παράλληλα χρειάζεται μια προσέγγιση που αναγνωρίζει το ρόλο του νερού στο οικονομικό σύστημα.

Νερό ως φυσικός πόρος (1)

Η παραδοσιακή προσέγγιση χαρακτηρίζει το νερό ως αγαθό

ελεύθερο (αφού που μπορεί να αποκτηθεί σε απεριόριστες ποσότητες, χωρίς παραγωγική προσπάθεια) και

δημόσιο (καθώς αποτελεί αντικείμενο κοινής ιδιοκτησίας, και κατά συνέπεια, χαρακτηρίζεται από την αρχή της αδιαιρετότητας και της ελεύθερης πρόσβασης στη χρήση του) αγαθό.

Ο χαρακτηρισμός αυτός όμως ισχύει μόνο υπό την προϋπόθεση ότι το νερό είναι προσβάσιμο σε όλους και, μάλιστα, σε απεριόριστες ποσότητες και σε κατάλληλη ποιότητα.

Νερό ως φυσικός πόρος (2)

- Η παραδοσιακή προσέγγιση, μπορεί να ίσχυε κατά το παρελθόν (κι ενδεχομένως να αποτέλεσε και μία από τις αιτίες για την κακή διαχείριση των υδατικών πόρων), σήμερα όμως παραβιάζεται καθώς το πρόβλημα της ανεπάρκειας του νερού, ποσοτικά και ποιοτικά, είναι ορατό σε πολλές περιοχές του πλανήτη.
- Επιπλέον, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, η παροχή του νερού δεν είναι εφικτή χωρίς την παραγωγική προσπάθεια και τη κατανάλωση και άλλων πόρων (εργασία, κεφάλαιο και άλλοι φυσικοί πόροι). Για να φτάσει το πόσιμο νερό στα σπίτια ή το αρδευτικό νερό στις καλλιέργειες απαιτούνται ένας μεγάλος αριθμός έργων και ενέργειας (αντλιοστάσια, αγωγοί μεταφοράς, μονάδες επεξεργασίας του νερού, κ.ά.).

Ιστορικό προσέγγισης υδατικών πόρων (1)

Στη Διεθνή Διάσκεψη του Δουβλίνου, το 1992, υιοθετήθηκαν οι βασικές αρχές σχετικά με το νερό, μεταξύ των οποίων αναφέρεται ότι:

- **το νερό είναι πεπερασμένος και ευαίσθητος φυσικός πόρος, απαραίτητος για τη διατήρηση της ζωής, την ανάπτυξη και το περιβάλλον**
- **η διαχείριση του νερού πρέπει να βασίζεται στην αρχή της συμμετοχής της κοινωνίας**
- **το νερό έχει οικονομική αξία σε όλες τις ανταγωνιστικές μεταξύ τους χρήσεις και πρέπει να αναγνωριστεί ως οικονομικό αγαθό.**

Θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι οι αρχές αυτές εμπεριέχουν μια αντίθεση, αφού από τη μία πλευρά αναγνωρίζεται η σημασία του νερού για τη διατήρηση της ζωής (επομένως θα πρέπει να είναι διαθέσιμο σε όλους), αλλά από την άλλη το νερό χαρακτηρίζεται ως οικονομικό αγαθό (γεγονός που συνεπάγεται περιορισμό στην κατανάλωση για όποιον δεν μπορεί να πληρώσει για την απόκτησή του)

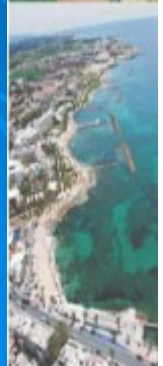

Ιστορικό προσέγγισης υδατικών πόρων (2)

Το 2002 σε σύνοδο του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη επιχειρήθηκε η βελτίωση της προσέγγισης του νερού ως αγαθό με αξία

- Οικονομική
- Περιβαλλοντική
- Κοινωνική
- Πολιτιστική

Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων

Βασική κατεύθυνση

- Από την πολιτική αποτροπής της στρέβλωσης της οικονομίας της αγοράς προς την πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος ως αυθύπαρκτης αξίας και άσκησης κοινής πολιτικής των χωρών μελών

Κύριοι στόχοι - εργαλεία

- Συνύπαρξη και συγκερασμός πολιτικών απορρύθμισης και πολιτικών υπερρύθμισης
- Ενίσχυση του ρόλου της κοινωνίας των περιβαλλοντικά ευαίσθητων πολιτών της Ευρώπης
- «Εσωτερίκευση» στην τιμή του νερού του «εξωτερικού» κόστους της περιβαλλοντικής υποβάθμισης

Περιβαλλοντική υποβάθμιση ως «εξωτερικό» κόστος

Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος δεν εντάσσεται στο μηχανισμό της αγοράς και αποτελεί αρνητικό εξωτερικό κόστος

Η αντιμετώπιση της υποβάθμισης αυτής προϋποθέτει τη διόρθωση της ανεπάρκειας της αγοράς με την -άμεση ή έμμεση- ενσωμάτωση του εξωτερικού κόστους:

- Υποχρεωτική χρήση αντιρρυπαντικής τεχνολογίας ή/και άλλων καθαρότερων (και πιθανώς ακριβότερων) πρώτων υλών & ενεργειακών πόρων
- Υιοθέτηση κατάλληλων οικονομικών πολιτικών από την πολιτεία (π.χ. πρόσθετοι φόροι, νέες τιμολογιακές πολιτικές κλπ) για την εσωτερίκευση του εξωτερικού κόστους

Η μείωση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης δημιουργεί όφελος στην κοινωνία (ή κάποια μέλη της)

- Την ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων
- Την εξασφάλιση καλύτερου περιβάλλοντος για τις παρούσες και μέλλουσες γενιές

Όμως, η μείωση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης δημιουργεί και ένα κοινωνικό κόστος:

- Στους παραγωγούς, λόγω αύξησης του κόστους παραγωγής
- Στους καταναλωτές, λόγω αύξησης της τιμής των προϊόντων

Β. Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων (2000/60/ΕΚ)

Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων (ΟΠΥ)

Η Οδηγία 2000/60 αποτέλεσε το επιστέγασμα των «*Αρχών Νερού του Δουβλίνου*» και των αρχών που διατυπώθηκαν στη διακήρυξη του Ρίο «Περιβάλλον και Ανάπτυξη» το 1992, καθώς και όλων των επόμενων σταδίων ανάπτυξης της κοινής πολιτικής για το περιβάλλον, συνδυάζοντας

- ΠΟΙΟΤΙΚΟΥΣ,
- ΠΟΣΟΤΙΚΟΥΣ και
- ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ

για την προστασία υδάτινων οικοσυστημάτων και την επίτευξη της καλής κατάστασης όλων των υδάτινων σωμάτων.

Καινοτομία Οδηγίας 2000/60/ΕΚ

Ένα από τα νέα στοιχεία που εισήγαγε η Οδηγία 2000/60 είναι ότι για πρώτη φορά στην πολιτική της ΕΕ για το περιβάλλον, ένα νομικό κείμενο προτείνει οικονομικές αρχές και οικονομικά εργαλεία ως βασικά μέτρα για την επίτευξη συγκεκριμένων περιβαλλοντικών στόχων.

Η Οδηγία προσπαθεί να ισορροπήσει ανάμεσα στην κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική αξία του νερού.

Με τον τρόπο αυτό η Οδηγία δημιουργεί μια μοναδική ευκαιρία, και ταυτόχρονα πρόκληση, για το συνδυασμό της εμπειρικής έρευνας με την ανάπτυξη πολιτικών διαχείρισης και προστασίας των υδάτινων πόρων.

Τιμολόγηση νερού στην Οδηγία Πλαίσιο (1)

Η Οδηγία αναγνωρίζει ότι η τιμολόγηση νερού αποτελεί βασικό εργαλείο για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων και θέτει τους στόχους και τις προτεραιότητες που πρέπει να διέπουν τις πολιτικές τιμολόγησης

(Άρθρο 9.1: «Μέχρι το 2010 τα Κράτη Μέλη εξασφαλίζουν ότι οι πολιτικές τιμολόγησης του ύδατος παρέχουν κατάλληλα κίνητρα στους χρήστες για να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους υδάτινους πόρους και κατά συνέπεια συμβάλλουν στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων της παρούσας οδηγίας...»).

Τιμολόγηση νερού στην Οδηγία Πλαίσιο (2)

... οι διάφορες χρήσεις νερού θα πρέπει να συμβάλλουν κατάλληλα στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος με βάση:

- την οικονομική ανάλυση της χρήσης του νερού
- και την αρχή:

«ο ρυπαίνων πληρώνει» (ποιοτική προσέγγιση)

ή

«ο χρήστης πληρώνει» (ποσοτική προσέγγιση)

λαμβάνοντας υπόψη

και

κοινωνικοοικονομικά κριτήρια

Κύρια βήματα προσέγγισης των πολιτικών τιμολόγησης σύμφωνα με την Οδηγία

1. Κοστολόγηση υπηρεσιών νερού (Υφιστάμενη κατάσταση)
  - Εκτίμηση χρηματοοικονομικού κόστους
  - Εκτίμηση περιβαλλοντικού κόστους
  - Εκτίμηση κόστους πόρου
2. Υπολογισμός υφισταμένων επιπέδων ανάκτησης κόστους για κάθε υπηρεσία
3. Διερεύνηση νέων πολιτικών τιμολόγησης λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικοοικονομικά κριτήρια

Στόχοι οικονομικών εργαλείων στη διαχείριση των υδάτων βάσει της Οδηγίας

Η ανάκτηση κόστους και η τιμολόγηση ως εργαλεία στη διαχείριση υδατικών πόρων έχουν διπλό στόχο:

1. Την παροχή κινήτρων στους χρήστες για την αποδοτικότερη χρήση νερού, την υιοθέτηση μέτρων μείωσης της ρύπανσης και εξοικονόμησης νερού. Μία σωστή τιμολογιακή πολιτική οδηγεί και σε καλύτερο σχεδιασμό έργων, για την κάλυψη των πραγματικών αναγκών, και, ανάλογα με την ελαστικότητα της ζήτησης, οδηγεί επίσης και σε χαμηλότερα οικονομικά κόστη και μεγαλύτερο κοινωνικό όφελος.
2. Την εξασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας των υπηρεσιών νερού μέσω της κάλυψης του κόστους λειτουργίας και συντήρησης και δανειακής εξυπηρέτησης καθώς και την εξασφάλιση των απαραίτητων κεφαλαίων τόσο για τον εκσυγχρονισμό και την ανανέωση του εξοπλισμού όσο και πιθανώς για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας

